Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

SKRÆDDERMESTER OLE MATHIAS OLESEN 1872 – 1958

TROLDHEDE OG SKARRILD

John Søndergaard Nielsen
Lokalhistoriker ved Troldhede Lokalarkiv

Indledning

Som født og opvokset i Troldhede i Vestjylland har jeg haft en naturlig interesse for, hvordan byen udviklende sig fra gold hede til en driftig stationsby mellem Herning og Skjern. Som et billede på denne udvikling beskriver artiklen historien om en skræddermester og hans familie i Troldhede i starten af 1900-tallet, og hvordan familiens videre skæbne tog form.

Ole Mathias Olesen ca. 1911

Ole Mathias Olesen var i perioden fra 1898 til 1907 skræddermester i Troldhede. Artiklen tager derfor sit udgangspunkt i denne periode, men behandler også en række andre begivenheder i relation til familien Olesen - såvel før som efter tiden i Troldhede. I nogenlunde kronologisk orden beskrives nogle af hovedpunkterne i Ole Mathias Olesens og families livsforløb, hvor hustruen Abelone Marie Olesen også spillede en stor rolle i kraft af sit hverv som distriktsjordemoder.

Artiklen tager afsæt i de kilder, der har været tilgængelige på diverse slægtsforskningssider, lokalarkiver, aviser mm. Endvidere nævnes en række andre relevante personer og begivenheder, som jeg er stødt på i min research til artiklen. Det gælder personer med relation til Troldhede, selvom en del af disse ikke har haft direkte familiære forbindelser til Ole Mathias Olesen og hans familie. Det er f.eks. mennesker, som kunne have kendt til familien som naboer, venner, forretningsforbindelser etc. i kraft af deres tilstedeværelse i samtiden i Troldhede. Disse personer har jeg valgt at nævne i artiklen, da den publiceres på *Danskernes Historie Online* (DHO), og således er søgbar direkte på DHO samt andre søgeplatforme som f.eks. *Google*. Det er således mit håb, at artiklens indhold derved tilgængeliggøres for så mange slægtsforskere og lokalhistorikere som muligt.

Det er et ret omfattende kildemateriale, der ligger til grund for artiklen. Derfor skal der lyde en stor tak til de utallige dygtige slægtsforskere og lokalhistorikere, som har medvirket til at gøre kildematerialet elektronisk tilgængeligt på bl.a.: Facebook-gruppen: *Gamle Billeder fra Troldhede,* og følgende sites, som varmt kan anbefales: *Troldhedearkiv.dk, Dansk Demografisk Database, Arkivalier Online, Arkiv.dk*, *Folketællinger*, *Kirkebøger, Mediestream, Danish FamilySearch, FamilySearch, Geni, MyHeritage, diverse slægtshjemmesider, og sidst men ikke mindst Danskernes Historie Online*.

Sidst men ikke mindst skal der lyde en særlig tak til ***Skarrild-Karstoft Museum og Lokalarkiv*** og arkivleder Susanne Westergaard, for at stille Ole Mathias Olesens personlige arkiv til rådighed for artiklens tilblivelse. Uden denne kilde havde det ikke været muligt at få de mange detaljer med i historien om Ole Mathias Olesen og hans familie.

Oktober 2026

John Søndergaard Nielsen - Lokalhistoriker ved Troldhede Lokalarkiv.

ALDRIG - HVOR MAN END I VERDEN KOMMER TIL AT SØGE SIN LYKKE OG SIT BRØD – GLEMMES DOG BARNDOMMENS EGN.

Indholdsfortegnelse

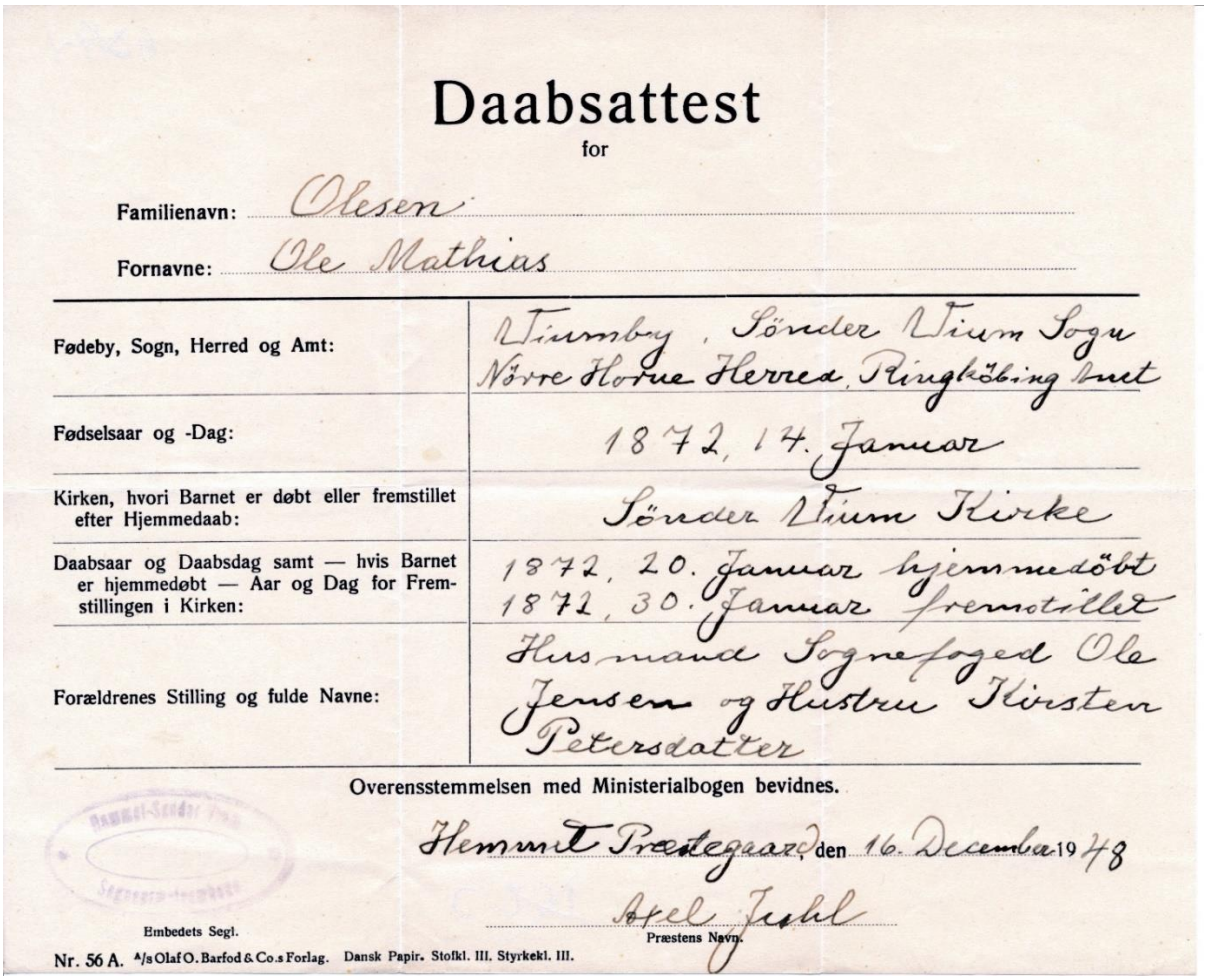
Kom til verden på bagtæppet af en trist begivenhed. 3
Til USA for at studere faget som skrædder. 4
Blev gift og etablerede sig som skrædder i Troldhede. 5
Det første barn kom til verden. 5
Ejendommenes placeringer i Troldhede i slutningen af 1800-tallet. 7
Olesen annoncerede med et bredt sortiment. 8
Et indblik i byens spidser anno 1901. 8
Stationsforstander Wellendorf 9
Familien Olesen forøget. 10
Olesen førte et bredt varesortiment i butikken 11
Folketællingen i Troldhede 1. februar 1906 12
Valgt til Sygekassen som repræsentant for Troldhede. 13
Bortforpagtede forretningen i Troldhede og rejste atter til USA. 13
Generalfuldmagt 14
Abelone uddannede sig som jordemoder. 15
Hjemkommet fra USA i slutningen af 1910. 15
Idyl i dagligstuen i Jordemoderboligen anno 1911. 16
En ansøgning til sognerådet om telefonabonnement. 17
Ægtepagt mellem Abelone og Ole Mathias. 17
Sognerådsvalget i Skarrild 1917. 18
Skilsmisse og Abelone Marie i nyt ægteskab 19
Husbestyrerinder overtog pladsen efter Abelone Marie. 20
Abelone Marie borgerligt viet på Herning Rådhus. 20
Klare Elise uddannede sig som sygeplejerske. 21
Et interessant postkort fra faster Sine. 21
Husbestyrerinder 23
Datteren Olga Kirstine Olesen blev kun 30 år. 23
Abelone Marie døde i Sunds i 1935. 24
Faster Abelone Marie Olesen 24
Ole Mathias Olesen i 1940'erne. 24
Ole Mathias Olesen døde 86 år gammel hos sin datter i Hadsund. 25
BILAG 26
Befolkningstal i Troldhede 1870 – 1940 26
Næringsbevis 27

Kom til verden på bagtæppet af en trist begivenhed.

Ole Mathias Olesen blev født søndag den 14. januar 1872 i hjemmet i Esbøl i Sdr. Vium sogn, og han blev hjemmedøbt samme dag. Forældrene var sognefoged Ole Jensen, 54 år og hustru Kirsten Pedersen på 43 år. Dåben blev bekræftet i kirken tirsdag den 30. januar 1872, hvor nyfødte Ole Mathias blev båret af skolelærer Korsholms kone i Esbøl. Ved dåbshandlingen i kirken manglede faderen Ole Jensen. Han døde 54 år gammel den 16. januar 1872 - blot to dage efter, at Ole Mathias var kommet til verden.

Ved folketællingen to år tidligere den 1. februar 1870 bestod familien af:

- Ole Jensen, 51 år, Sognefoged og husfader
- Kjersten Pedersen, Husmoder 38 år, født i Lyhne
- Mette Olesen, 16 år – barn (f. 14-08-1853, Sdr. Vium Sogn)
- Peder Olesen, 12 år - barn
- Abelone Marie Olesen, 6 år - barn [*som senere også nævnes som: Faster Lone*]
- Jens Olesen, 4 år - barn
- Nielsine Christiane Olesen, <1 år - barn [*som senere også nævnes som: Faster Sine*]
- Mette Olesen, 80 år - moder til husfader Ole Jensen

Daabsattest

for

Familienavn: Olesen

Fornavne: Ole Mathias

Fødeby, Sogn, Herred og Amt:	Vium by, Sönder Vium Sogn Nörre Horne Herred, Ringkjöbing Amt
Fødselsaar og -Dag:	1872, 14. Januar
Kirken, hvori Barnet er døbt eller fremstillet efter Hjemmedaab:	Sönder Vium Kirke
Daabsaar og Daabsdag samt — hvis Barnet er hjemmedøbt — Aar og Dag for Fremstillingen i Kirken:	1872, 20. Januar hjemmedöbt 1872, 30. Januar fremstillet
Forældrenes Stilling og fulde Navne:	Husmand Sognefoged Ole Jensen og Hustru Kirsten Petersdatter

Overensstemmelsen med Ministerialbogen bevidnes.

Hemmet Præstegaard den 16. December 1948

Axel Juhl

Præstens Navn.

Embedets Segl.

Nr. 56 A. A/s Olaf O. Barfod & Co.s Forlag. Dansk Papir. Stofkl. III. Styrkekl. III.

Ole Mathias Olesens duplikat dåbsattest, som var udstedt den 16. december 1948[1].

[1] Ikke unormalt at en dåbsattest var blevet forlagt, hvorfor der blev udstedt et duplikat i forbindelse med dødsfaldet.

Ved den følgende folketælling den 1. februar 1880 i Esbøl boede nu Ole Jensens enke Kirsten Pedersen, 48 år samt deres børn Jens Olesen, 14 år, Nielsine Kristiane Olesen (faster Sine), 10 år og Ole Mathias Olesen på 8 år. Herudover boede Ole Mathias' farmor, 90-årige Mette Olesen på aftægt med titel af gårdmandskone. Hun var enke efter skolelærer, kirkesanger og husmand Jens Madsen i Esbøl, hvor han også blev født den 17. maj 1818. Ved folketællingen den 1. februar 1890 var såvel Ole Mathias på 18 år og hans seks år ældre bror Jens Olesen opført som skræddere og logerende hos den 36-årige ugifte gårdejer Jens Chr. Madsen på en gård i Sønderdiger i Lyne Sogn, som lå meget tæt på brødrene Olesens fødehjem i Esbøl i Sdr. Vium Sogn. På gården boede også Jens Chr. Madsens 61-årige mor Johanne Marie Jensen f. Christensdatter, som nu var enke og på aftægt hos sin søn, der havde overtaget gården efter faderens død.

Til USA for at studere faget som skrædder.

Kuppenheimer Store i Chicago 1900. Grundlagt 1876 af Bernhard Kuppenheimer (1829-1903).

Med ønsket om at videreuddanne sig indenfor skrædderfaget, rejste Ole Mathias Olesen allerede som 19-årig til USA. Han havde et bestemt mål med rejsen, idet han ønskede at videreuddanne sig som skrædder. Rejsen begyndte den 2. marts 1891 og destinationen var Chicago i staten Illinois, USA. Selve rejsen var arrangeret gennem rejseagent Prahl, som bl.a. sad i bestyrelsen for Dampskibsselskaberne "*Vulcan*" og "*Mercur*". Han opholdt sig i godt 15 måneder i Chicago i USA i perioden fra 6. marts 1891 til 25. juni 1892[2].Rejsen til Chicago havde givetvis et uddannelsesmæssigt formål for Ole Mathias Olesen. Chicago på den tid var centrum for oplæring og videreuddannelse af skræddere. Fra 1860'erne var Chicagos herretøjsforhandlere begyndt at ansætte skræddere og fremstille færdigsyede klæder i deres butikker. Industrien voksede i det følgende årti, da producenter som Harry Hart og Bernard Kuppenheimer[3] producerede jakkesæt samt arbejdstøj og markedsførte dem i Midtvesten og de sydlige stater. Det kan dog ikke dokumenteres, at Ole Mathias Olesen har været beskæftiget eller under oplæring hos de førnævnte producenter, hvorfor det her blot er nævnt som et eksempel på branchens blomstrende udvikling i USA. Opholdet kan givetvis have været en stor inspiration for Ole Mathias Olesen, og det var heller ikke sidste gang, at han rejste til USA for at dygtiggøre sig inden for faget. Efter hjemkomsten fra Chicago den 25. juni 1892, rejste han igen til storbyen i yderligere to treårige perioder, hvilket fremgik af en håndskreven note i hans privatarkiv:

- fra 1. marts 1893 til 10. december 1896
- fra 27. juni 1907 til 20. december 1910

Da Ole Mathias Olesen rejste til Amerika i 1893, glemte han at meddele sin rejse til lægdsmanden i Sdr. Vium sogn. Hjemvendt i 1897, blev han konfronteret med sin forseelse, og dømt for overtrædelse af Værnepligtslovens §13 ved Bølling-Nørre Horne Herredsret, hvilket formentlig med førte en bøde i hans tilfælde. Det blev således en samlet periode på næsten 8½ år, som han brugte på at tilegne sig faget i USA.[4]

[2] Note fra Ole Mathias Olesens privatarkiv opbevaret hos Skarrild Lokalhistoriske Arkiv.
[3] B. Kuppenheimer Store i Chicago 1900. Grundlagt 1876 af Bernhard Kuppenheimer der levede fra 1829-1903. Kilde: Internet Archive Book.
[4] Datooplysningerne stammer fra Ole Mathias Olesens private arkiv, som er opbevaret og venligst stillet til rådighed af Skarrild Lokalhistoriske Arkiv.

Blev gift og etablerede sig som skrædder i Troldhede.

Hjemkommet fra sit første ophold i USA den 10. december 1896 havde Ole Mathias Olesen tilsyneladende et ønske om at finde en livsledsager. Fredag den 14. oktober 1898 blev han gift med Abelone Marie Pedersen i Bejsnap Kirke i Ølgod Sogn, hvor vielsen blev forestået af kapellan Andersen. Abelone Marie Pedersen blev født den 14. oktober 1877 på Lindberg Mark i Ølgod sogn, og hun blev således gift på sin 21-års fødselsdag. Hendes forældre var husmand Poul Pedersen og hustru Josefine Cecilie Krog af *Nordborggaard*. Forloverne ved deres bryllup var Abelones far, Poul Pedersen og Ole Mathias Olesens storebror gårdmand Jens Olesen af Lyne.

Kort efter brylluppet i oktober 1898 flyttede parret til Troldhede, hvor Ole Mathias Olesen ønskede at etablere en skrædderforretning. I slutningen af februar 1898 så han en annonce i et lokalt dagblad om en lejlighed til leje i Troldhede, som efter beskrivelsen kunne passe til hans planer:

> En Lejlighed paa 3 Værelser samt en stor, rummelig Butik, hvor der drives Manufakturhandel, ønskes bortlejet fra 1. September d.A. Den er beliggende paa Byens bedste Strøg (lige over for Gjæstgivergaarden) og egner sig særlig for Manufaktur- Trikotage- eller Uhrmagerforretning. Man bedes henvende sig til undertegnede. Troldhede St., den 16. Juli 1898, J. Jensen.[5]

Ole Mathias Olesen havde brug for en dygtig skræddersvend til at arbejde på akkord og indrykkede den 11. januar 1899 en annonce i dagbladene. Han ansatte Marius Nielsen[6], som var ansat hos Olesen nogle få år, og fremgik af husstanden ved folketællingen den 1. februar 1901 i Troldhede. Ole Mathias Olesen havde den 20. oktober 1900 af herredskontoret fået næringsbrev[7] på at måtte drive detailhandlen i Troldhede. Næringsbrevet kan ses under afsnittet BILAG sidst i dokumentet.

Det første barn kom til verden.

Abelone Marie og Ole Mathias Olesen fik den 23. april 1900 datteren Olga Kirstine Olesen[8]. Hun blev døbt i Nørre Vium Kirke den 4. juni samme år, idet Troldhede Kirke først blev opført i 1907 og indviet i 1911. Faddere ved dåben var Olgas mormor Josefine Cecilie Pedersen af Ølgod, ungkarl Anders Kjær Andersen, Skjern, husejer Anders Pedersen, Herning og pigen Ane Marie Cecilie Pedersen[9], som var husjomfru i huset i Troldhede hos sin to år ældre storesøster Abelone Marie og hendes mand Ole Mathias Olesen.

---

[5] Der er formentlig tale om skrædder Jacob Jensen fra Borris Kirkeby, som ejede matr.nr. 1h. Beskrivelsen af lejligheden passer godt, ligesom det faktum, at han efterfølgende etablerede sig som skrædder i Borris Kirkeby

[6] Marius Nielsen var den yngste af fire børn, og blev født 2. september 1877 i Dallerup ved Aarhus som søn af Jens Peder Nielsen (f. 1841 i Borum, Aarhus Amt) og hustru Ane Johanne Mikkelsen (f. 1852 også i Aarhus Amt). Marius Nielsen blev gift den 2. november 1901 i Låsby i Skanderborg Amt med Abelone Kirstine Olsen, født 13. januar 1882 i Låsby, Skanderborg Amt.

[7] Næringsbrev var et dokument, som tidligere gav ret til at drive næring i bestemte fag. For at få næringsbrev skulle man have dansk indfødsret, være myndig og bo i Danmark; næringsbrevet udstedtes af den lokale politimester. Kilde: Lex.dk

[8] Olga blev uddannet som sygeplejerske og ved folketællingen i februar 1921 var hun sygeplejerske og bosat på Gammel Jernbanevej 1, 2. sal hos Maaløe i København. I november 1925 var hun bosat i forhuset på Søndergade 23 i Herning, hvor hun havde en ung pige, Martha Emilie Lillelund Thuesen på femten år boede. Olga Kirstine fik en sygeplejerskeuddannelse og blev senere jordemoder ligesom sin mor.

[9] Ane Marie Cecilie Pedersen blev født den 25.december 1879 i Ølgod, og stod i øvrigt fadder ved dåben af sin niece Olga den 4. juni 1900 i Nr. Vium Kirke. Ved folketællingen 1. februar 1901 boede hun på Bredgade 67, Herning. Hun døde 84 år gammel den 3. januar 1964 i Varde.

I starten havde Ole Mathias Olesen lejet sig ind i ejendommen på matrikel nr. 1h (ejerlavet Viumkrog), men købte den først den 13. juni 1903 af ejeren Jacob Jensen fra Borris Kirkeby. Ejendommen lå på central placering lige over for *Gæstgivergaarden.*[10]

Familien Olesen foran forretningen på matr.nr. 1h i Troldhede [Dalgasgade 3 anno 2026]. På billedet ses skræddermester Ole Mathias Olesen sammen med sin hustru Abelone Marie, f. Pedersen samt deres tre børn foran butikken, som var beliggende skråt over for Gæstgivergården Troldhøj [11]. Bemærk skilteteksten over døren: Crome Goldsmidts Fabrikker samt Horsens Tugthus Udsalg [12]. På det lille skilt ved døren: O.M. Olesen, Skrædder, og skilteteksten ved siden af døren: O.M. Olesens Manufaktur & Skræderforretning [13].

Udover forældrene ses tre af deres børn på billedet: Arne Clarence Kristian Olesen, f. 13. juli 1903, Olga Kirstine Olesen, f. 23. april 1900 med faderen i hånden og i barnevognen er det Klara Elise Vilhelmine Olesen f. 27. februar 1905. Abelone og Ole Mathias havde den 25. februar 1902 mistet deres første barn Clara Josefine Pouline Olesen, som kun levede i to uger. Alle børn var født i Troldhede og døbt i Nørre Vium Kirke, som Troldhede hørte under indtil byen i 1907, fik sit eget kirkedistrikt.

[10] Havde tidligere haft navnene *Troldhede Stationskro, Troldhede Gæstgivergaard* og senest *Hotel Troldhøj*.

[11] Gæstgivergården blev opført efter at Troldhede Stationskro nedbrændte natten mellem den 7. og 8. maj 1899. Kreaturerne og det meste indbo blev dog reddet. Bygninger og løsøre var forsikret for samlet ca. kr. 16,000 i Wistofts Brandkasse. Årsagen til brandens opståen var ukendt.

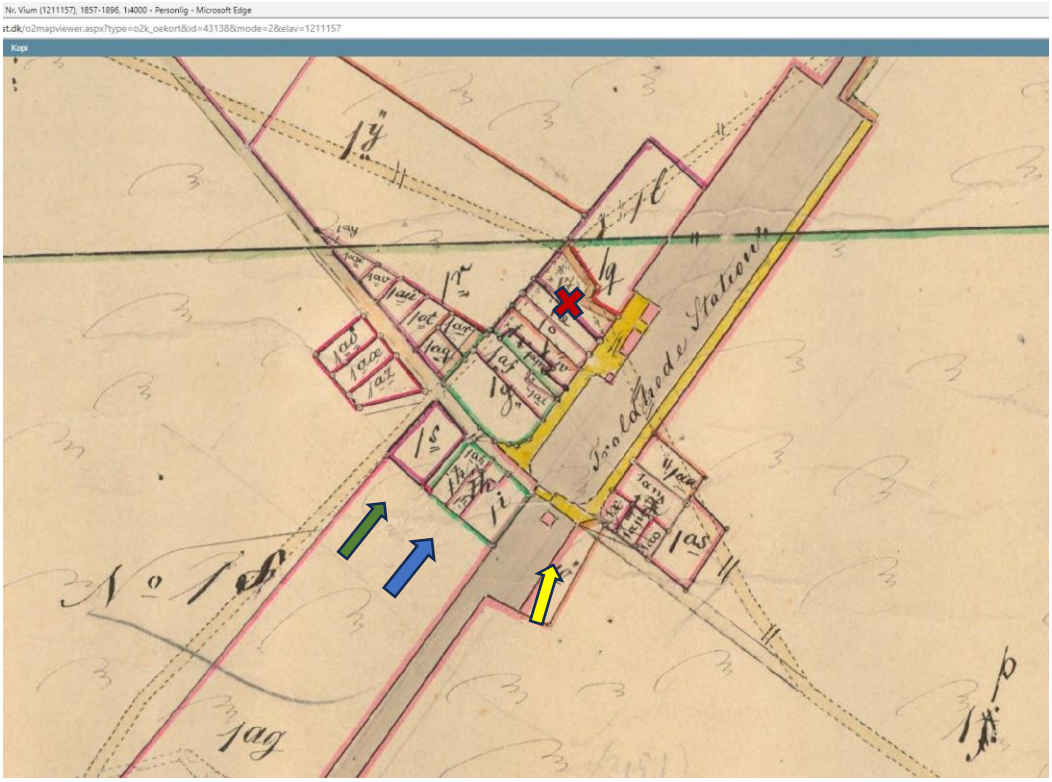
[12] Fra 1860 benyttede virksomheden Crome & Goldschmidt fangernes arbejdskraft til tekstilproduktion på fængslet. Med tiden blev Crome & Goldschmidt Danmarks største tekstilfabrikant, ikke mindst takket være den billige arbejdskraft på Statsfængslet i Horsens. *Kilde: Horsens Leksikon.dk*

[13] Indtil 1940 var det normalt at stave titlen skrædder med kun et "d". *Kilde: Ordnet.dk*

Ejendommenes placeringer i Troldhede i slutningen af 1800-tallet.

Med anlæggelsen af jernbanen mellem Herning og Skjern i 1880 fulgte en hurtig vækst for Troldhede og de andre byer på strækningen. Ejendommen på matr.nr. 1h (markeret ved den midterste pil med blå farve) var i Ole Mathias Olesens første tid i Troldhede ejet af Jakob Jensen[14], som havde ejet matriklen siden 31. marts 1897, da han købte den af Andreas Pedersen[15]. Ole Mathias Olesen lejede sig i starten ind i lokalerne og overtog først ejendommen den 13. juni 1903 efter nævnte Jakob Jensen, der var fra *Kirkegaard* i Nr. Vium. Jakob Jensen døde i øvrigt knap to år senere den 8. maj 1905.

Et uddrag af matrikelkortet over Troldhede, viser nogle af de i artiklen nævnte ejendomme markeret.

*På dette uddrag af et matrikelkort fra Troldhede i ejerlavet Viumkrog, kan man se hvordan byen så ud i sidste halvdel af 1890'erne. Den **gule pil** i det grå område på banearealet markerer ledvogterhuset. Det **røde X** viser Troldhede Mølles placering på matr.nr. 1z tæt ved stationen. Bemærk at Østergade endnu ikke er anlagt. Den **blå pil** indikerer matr.nr. 1ah (Dalgasgade 5 anno 2024) der blev udstykket fra matr.nr. 1h og lå op mod matr.nr. 1i, ganske tæt ved jernbanen. Den **grønne pil** viser matr.nr.1s, hvor der gennem mange år var købmandsforretning mm. Kortkilde: Geodatastyrelsen.*

Det var enken efter gårdejer Mads Rahbek [16] i *Viumkrog* Bodil Kirstine Rahbek videreførte udstykningen af Viumkrogs jorde efter sin mands død den 16. november 1888. Hun udstykkede også matrikel nr. 1ah fra matrikel 1h den 25. juli 1894 tillige med en lang række andre matrikler i de følgende år. Bodil Kirstine Rahbek døde 89 år gammel den 14. maj 1923 i *Viumkrog* hos sønnen Kristen Rahbek.

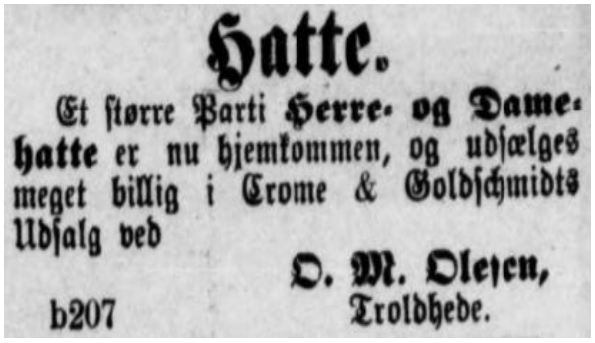
14 Født 25. februar 1816 i Vorgod

15 Andreas Pedersen (f. 13.06.1834-d. 23-10.1894 i Troldhede). Han var født i Vallund, Ølgod Sogn, og blev den 16. oktober 1864 gift i Borris Kirke med Ane Kirstine der var født 23-8-1844 i Debelmose i Borris Sogn.

16 Mads Rahbek blev født 25. marts 1832 i Gåsdal i Borris og blev gift med Bodil Kirstine Jensdatter den 9. juni 1861 i Nr. Vium Kirke. Hun blev født i *Viumkrog* den 23. januar 1834. Mads Rahbek døde den 16. november 1888 og blev begravet ni dage senere på kirkegården i Nr. Vium. *Viumkrog* lå da i det relativt nye kirkedistrikt i Troldhede, som var blevet udskilt fra Nr. Vium Sogn ved sognedelingen i 1907.

Olesen annoncerede med et bredt sortiment.

Ole Mathias Olesen havde et bredt sortiment og annoncerede flittigt i de lokale aviser. Et eksempel herpå er disse to annoncer, som var indrykket i Herning Folkeblad hhv. den 11. maj 1901 og den 8. august 1902.

Hatte.

Et større Parti Herre- og Dame-hatte er nu hjemkommen, og udsælges meget billig i Crome & Goldschmidts Udsalg ved

O. M. Olesen,
Troldhede.

b207

Færdigsyede
Herreklæder.

Et større Parti færdigsyede Herre-klæder realiseres i denne Tid til Spot-pris. Klædninger leveres efter Maal paa faa Dage Alle Manufakturvarer til billigste Dagspriser i Crome & Goldschmidts Udsalg ved O. M. Olesen, Troldhede.

b346

Som det fremgik af annoncerne, var Ole Mathias Olesens forretning udsalgssted for *Crome & Goldschmidt Fabrikker*[17]. Det var et firma, som havde lov til at bruge arbejdsdygtige mænd fra *Horsens Straffeanstalt,* hvor det i 1860 drejede sig om ca. 200 fanger.

Et indblik i byens spidser anno 1901.

Ved skatteligningen i 1902 for skatteåret 1901 kunne man i avisen læse, at gæstgiver Hans Christensen var den suverænt største skatteyder i Troldhede med en skat på kr.192,-. Den næsthøjeste skatteyder var stationsforstander Jens Christian Bage Glud [18] med en skat på kr. 152,-. Til sammenligning skulle skræddermester Ole Mathias Olesen betale kr. 30,-, hvilket også hans nabo skomager Ole Chr. Olesen skulle betale.

Skatteligningen fremgik i mange år af dagspressen, og gav et interessant indblik i "*byens spidser*", og ikke mindst hvilken skat, de var blevet lignet til at skulle betale for skatteåret på grundlag af deres indgivne selvangivelser. Begrebet *Torskegilde* var et kendt begreb på den tid, da proceduren med selv at angive sine indtægter og fradrag let kunne friste folk til at "glemme", at angive nogle af indtægterne i modsætning til fradragene, som tilsyneladende var lettere at huske.

Den samlede oversigt over skatteligningen i Troldhede i 1901 kan ses ved at benytte efterfølgende link til Facebook-gruppen: *Gamle Billeder fra Troldhede.* Det er ikke et krav at have en profil på Facebook for at kunne læse dokumentet: Skatteligning Troldhede 1901.

[17] Læs evt. mere om Crome & Goldschmidts Fabrikker på: horsensleksikon.dk.

[18] Jens Christian Bage Glud blev udnævnt til stationsforstander ved Troldhede Station den 1. juni 1901, og kom fra en stilling som trafikassistent af 1. Klasse ved 2. Trafiksektions Kontor i København. Den 1. januar 1903 tiltrådte han stillingen som stationsforstander ved Vedde Station på Midtsjælland. Hans afløste Anders Pedersen der var født 30. november 1836 i Langebæk ved Kalvehave på Sydsjælland. Efter Troldhede var A. Petersen og familien i Flakkebjerg i Sorø Amt. Anders Pedersen var gift med Emma Julie Manly, som var født den 9. oktober 1852 i Linå ved Silkeborg.

Dette billede giver et fint indblik i, hvordan Jernbanegade og den første del af Dalgasgade op mod jernbanen så ud i begyndelsen af 1900-tallet. Ole Mathias Olesens forretning ses for enden af Jernbanegade med karnap. Forretningen lå overfor Gæstgivergaarden med de tre flag på taget. Bygningen ved siden af Gæstgivergaarden med de legende børn, tilhørte detaillist Laurids Chr. Jepsen, indtil han gik på tvangsauktion og træhandler Iver Chr. Christensen fik skøde på ejendommen den 14. april 1903. I.C. Christensen var fire år tidligere den 16. juni 1899 blevet viet til Margrethe Pallesen, som blev født den 11. august 1867 i Ikast. Slagtermester Chr. N. Christensen overtog ejendommen den 13. november 1956 efter træhandler Christensens død samme år. Gæstgivergaarden skiftede senere navn til Hotel Troldhøj. Ejendommen til venstre i billedet lå matr.nr. 1i, hvor A. Petersen og senere Marie Kjær Christensen drev købmandsforretning i begyndelsen af 1900-tallet. Hun døde kun 40 år gammel på kuranstalten Gl. Skovridergaard ved Silkeborg. Marie Frøslev havde her telefoncentral 1905-1918. Centralen forblev i samme familie i fire generationer fra 1905-1970, om end den senest blev flyttet til Nørregade (Aakjærsvej), hvor Rigmor Storm og hendes mand Johan Storm havde bygget nyt hus.

Stationsforstander Wellendorf

Ovenstående billede stammer fra et postkort, som fru stationsforstander Karen Christine Wellendorf (født Harder) sendte til søsteren Gerda. Karen Christine var gift med stationsforstander Søren Sophus Wellendorf, der var født den 27. november 1865 i Dråby ved Jægerspris. Sammen fik de i alt ni børn, og de to yngste blev født i Troldhede.

Søren Sofus Wellendorf var stationsforstander i Troldhede fra 1903 til 1910, og fra 1917 til sin død var han stationsforstander i Kibæk. Han døde kun 56 år gammel på Skanderborg Amts Sygehus den 14. januar 1922, og blev begravet på Troldhede Kirkegård den 20. januar 1922.

Hans hustru Karen Christine Wellendorf var født den 29. november 1867 i Skive, datter af konduktør Jørgen Pauli Harder og hustru Frederikke Vilhelmine, f. Thorup. Karen Christine døde i Kibæk den 20. juni 1947 i en alder af 79 år og blev den 24. juni 1947 begravet på Troldhede Kirkegård.

Sønnen Søren Sofus Wellendorf, født den 20. marts 1903 i Troldhede, døde den 28. februar 1992 i Horsens. Broderen Paul Godske Harder Wellendorf blev født den 8. august 1908 i Troldhede og døde den 14-9-1969 i Randers. Ved begge sønners dåb var alle faddere udenbys.

Familien Olesen forøget.

I perioden fra 1900 til 1905 fik Abelone og Ole Mathias Olesen deres fire børn i Troldhede:

Olga Kirstine Olesen, født i Troldhede den 23. april 1900, og døbt i Nørre Vium Kirke den 4. juni samme år. Fadderne ved dåben var: Gaardmand Poul Pedersens hustru Josefine Cecilie Pedersen af Ølgod, ungkarl Anders Kjær Andersen, Skjern, husejer Anders Pedersen, Herning og sypigen Anna Pedersen, Troldhede.

Olga blev uddannet sygeplejerske, og ved folketællingen i februar 1921 var hun sygeplejerske og bosat i København på Gammel Jernbanevej 1, 2. sal hos Maaløe [19]. I 1925 var hun bosat i forhuset på Søndergade 23 i Herning. Her havde hun den 15-årige pige, Martha Emilie L. Thuesen boende til leje og beskæftiget med kædeskæring. Hun var født i Herning den 18. oktober 1910, datter af Dorthea Kristine, født 8. januar 1882 i Aulum og Chr. Lillelund Pedersen, født i Tjørring den 30. september 1878. De blev viet den 21. november 1907. Olga fik en sygeplejerskeuddannelse, og blev senere jordemoder ligesom sin mor.

Clara Josefine Pouline Olesen, født 25. februar 1902 i Troldhede. Hun døde kun syv måneder gammel den 4. oktober 1902. Fadderne ved hendes dåb var detailhandlerske *Marie Margrethe Kjær Christensen* og hendes yngre bror, kommis *Christen Toksvig Kjær*[20], som i øvrigt var folketæller i Troldhede ved folketællingen den 1. februar 1906, og på et tidspunkt var han formand for Troldhede Borgerforening.

Arne Clarence[21] **Kristian Olesen,** født 13. juli 1903 i Troldhede. Blandt fadderne ved dåben den 19. juli 1903 var naboen skomagermester Ole Christian Olesen og hans hustru Johanne Olesen, Troldhede. Arne blev konfirmeret i Skarrild Kirke den 30. september 1917. Han blev gift med Emma Augusta Brodersen, som var født den 6. januar 1905 i Ølgod, og døbt den 8. marts samme år i Ølgod Kirke. Forældrene var urmager Hans Jøren Brodersen (f. 21. juni 1863 i Skodborg, Frøs Herred, Skanderborg Amt) og hustru Augusta Emilie f. Mogensen (f. 6. november 1888 i Hunderup sogn i Ribe Amt).

Den 11. juni 1925 var Arne rejst til Chicago, Cook i staten Illinois i USA. Formålet med rejsen er ikke nærmere beskrevet. Ved folketællingen den 5. november 1940 var Arne repræsentant ved Grafisk Institut på Gl. Kongevej 3-5 i København, og hustru Emma Augusta var vagtdame ved Gentofte Amtssygehus. De boede på Johan Krohns Vej 6, 2. sal i København. Der var ingen børn, men de havde to ugifte og arbejdsløse logerende boende til leje.

---

19 Politiets Registerblade, København

20 Marie Margrethe Kjær Christensen og Christen Toksvig Kjær Christensen var søskende og stammede fra Arnborg, hvor deres forældre var gårdejer og kromand Christian Kjær og Ane Hanne Kristensen. Ved FT1906 havde Marie Kjær stadig købmandsforretningen på matr.nr. 1i på (Dalgasgade 1). Hendes bror Christen var nu blevet kommis og ansat hos hende. Ligeledes var Marianne Rahbek ansat som husbestyrerinde. Hun var datter af Bodil Kirstine og Mads Rahbek, *Viumkrog* og hun blev gift med Christen Toksvig Kjær Christensen den 8-12-1914 i Troldhede Kirke. Yderligere var Knud Chr. Knudsen gårdskarl og slagtermester Sofus Harald Friis var også på adressen.
Christen Toksvig Kjær var desuden Troldhede Borgerforenings første formand. Marie Kjær solgte forretningen den 7-11-1907 til L. Lauridsen, som solgte den videre 1½ år senere den 12-7-1909 til Købmand A. Pedersen, og Lauridsen flyttede selv herefter til Borris for at drive forretning.

21 Navnet "*Clarence*" kan meget vel være givet ham efter søsteren Clara, som døde den 4. oktober 1902 kun syv måneder gammel.

Arne Clarence Kristian Olesen (stående) og lillesøster Klara Elise Vilhelmine Olesen ca. 1907. Kilde: Arkiv.dk

Klara Elise Vilhelmine Olesen, født 27. februar 1905 i Troldhede og døbt den 12. marts 1905 i Nr. Vium Kirke, og angiveligt opkaldt efter sin afdøde søster Clara Josefine**.** Faddere ved Klaras dåb var Ole Mathias' svigerforældre, gårdmand Poul Pedersen og hustru Josefine samt hans skræddersvend Christoffer Christoffersen og vognmand Peder Jensen Krogh, Troldhede.

Klara Elise blev konfirmeret i Skarrild Kirke den 6-4-1919, og blev i 1925 sygeplejeelev ved Brande Sygehus. Herefter var hun sygeplejerske ved Østbirk Sygehus i en del år. Såvel i 1935 og ved folketællingen 5. november 1940 boede hun på adressen Vestergade 25, 1. sal i Hadsund – en adresse som omtales senere i artiklen.

Billedet med de to børn var bestilt af Abelone Marie Olesen og sandsynligvis på det tidspunkt, hvor Ole Mathias Olesen foretog sidste store rejse til USA, og vel for at han kunne have børnene med sig i tankerne under sit ophold i USA, som varede fra 27. juni 1907 til 20. december 1910.

Olesen førte et bredt varesortiment i butikken

Ole Mathias Olesen annoncerede flittigt i dagspressen, og her nævnes først et eksempel på en almindelige annonce den 25. oktober 1902 efterfulgt en annonce om en offentlig auktion, som krævede tilladelse fra Herredskontoret:

I Troldhede afholdes i denne Tid et virkeligt Godtkøbsudsalg af Manufakturvarer, hvoraf fremhæves Kjoletøjer, sorte og coulørte, uldne og halvuldne, som sælges med 20 a 30 pCt. Rabat. Alle andre Varer i Forhold dertil. - O.M. Olesen

Den 25. november 1903 fik Olesen tilladelse fra Bølling Nørre Herreders kontor til at afholdelse af en offentlig auktion over en del af sit varelager, og havde dagen efter denne annonce i avisen:

Torsdagen den 3. December 1903. Form. Kl. 11 bliver der i Følge Begæring af Detaillist O.M. Olesen af Troldhede afholdt offentlig Auktion fra hans Bopæl over en Del Manufakturvarer, hvoraf fremhæves en Del Klædevarer, Kjoletøjer, Bomuldstøjer, Lærreder, Schirting m.m. eventuelt vil blive bortsolgt nogle udpantede Faar.

Bølling Nørre Herreders Kontor, den 25. November 1903. /Chr. Schytte.

Folketællingen i Troldhede 1. februar 1906

Af den følgende folketælling i Troldhede den 1. februar 1906 (tabellen nedenfor) fremgik det, at Abelone og Ole Mathias Olesen havde tjenestepigen Ane Marie Andersen på 30 år ansat. Hun var født den 7. august 1870, og havde tidligere været tjenestepige hos Christen Peder Moesgaard Jensen (født 23. oktober 1862). Christoffer Christoffersen[22] blev uddannet skræddersvend, og arbejdede fortsat hos Ole Mathias Olesen.

Den 1. februar 1906 var der i Troldhede by registreret 207 personer – 107 M og 100 K. Der var 82 børn svarende til 40%, hvilket var det samme niveau de øvrige år med undtagelse af optællingen i 1921, hvor brunkulseventyret var på sit højeste med i alt 716 registrerede, heraf 280 børn (39%). Fordelingen var på 401 M og 315 K.

NAVN	**KØN**	**FØDT**		**KILDEERHVERV**
Ole Mathias Olesen	M	14-01-1872	Gift	Manufakturhandler skrædder
Abelone Marie Pedersen[23]	K	14-10-1877	Gift	Husmoder
Olga Kirstine Olesen	K	23-04-1900	Ugift	Barn
Arne Clarence Kristian Olesen	M	13-07-1903	Ugift	Barn
Klara Elisa Vilhelmine Olesen	K	27-02-1905	Ugift	Barn
Ane Marie Andersen [24]	K	07-08-1870	Ugift	Tjenestepige
Christoffer Christoffersen	M	04-02-1880	Ugift	Skræddersvend

Sidstnævnte Christoffer Christoffersen blev en kendt person i Troldhede. Han kom til Troldhede fra Varde. I Troldhede blev han kendt som ”Stoffer”. I 1901 havde Ole Mathias Olesen ansat ham som skræddersvend. En del år senere - den 18. februar 1929 - købte Christoffersen ejendommen matr.nr.1eg Viumkrog af skifteretten efter Svend Bjerg Jensen[25], som havde købt matriklen af landpost Jens Lindbjerg Jensen den 30. november 1921.

Christoffersens forretning var beliggende på adressen Østergade 1 (matr.nr. 1eg Viumkrog). Den 23. juni 1908 blev Christoffersen gift med Anne Else Sørensen, der var født i Borris den 9. april 1879. Datteren Emma Mary Christoffersen blev født i Troldhede den 4. april 1909 og dagen efter blev hun hjemmedøbt af lærer Abildtrup, Troldhede.

Fire år senere den 1. maj 1913 fik de sønnen Harry Agerfeldt Christoffersen. Han døde den 24. maj 2003, og boede da på Rosenvænget 14 i Herning, og blev begravet på Troldhede Kirkegård. Emmy Mary Christoffersen videreførte bog- og papirforretningen i Østergade. Hun døde den 1. april 1999 og blev ligeledes begravet på Troldhede Kirkegård.

---

[22] Christoffer Christoffersen blev født den 4. februar 1880 i Linaa sogn i Skanderborg Amt og viet i Borris den 23. juni 1909 til Anna Else Sørensen, hvor hun blev født den 9. april 1879. Anna Else Sørensen døde den 20. januar 1954 i Troldhede.

[23] Hun havde dog taget efternavnet *Olesen* ved vielsen den 14. oktober 1898.

[24] Ane Marie Andersen blev født 7. august 1870 i Kistrup i Løvel sogn i Viborg Amt. Hun var datter af Anders Jensen Søby og Birthe Marie Christensen, og kom formentlig til Troldhede fra Sdr. Felding, hvor hun havde været tjenestepige hos Christen Peder Moesgaard Jensen ved folketællingen 1. feb. 1901. Hun var i 1898 kommet til Sdr. Felding fra Resen i Skive Amt.

[25] Svend Bjerg Jensen blev født 25. juni 1897 i Borris som søn af Jens Chr. Jensen Krogh og hustru Laurine f. Svendsen. Svend Bjerg Jensen var medlem af Modstandsbevægelsen Region II (Midtjylland), Sektion X, Tarm Distrikt (Y), 2. Gruppe. - Omtalt i "Besat og befriet. Et stykke Tarm historie." (Inger Hansen, 2005) med foto af hele modstandsgruppen.

Valgt til Sygekassen som repræsentant for Troldhede.

En uge efter folketællingen den 1. februar blev Ole Mathias Olesen valgt som repræsentant for Troldhede til *Nr. Vium-Herborg Sygekasse*, hvilket foregik på sygekassens årlige generalforsamling, som fandt sted tirsdag den 13, februar 1906 hos lærer Haahr i Nr. Vium. Her fremlagde formanden lærer Laursen fra Videbæk regnskabet, og kunne samtidigt oplyse, at medlemstallet i sygekassen i årets løb forøget fra 218 til 257.

Bortforpagtede forretningen i Troldhede og rejste atter til USA.

Den 7. maj 1907 kunne man læse følgende annonce i Lemvig Folkeblad:

Bortforpagtet Forretning.
Manufakturhandler Olsen, Troldhede, har bortforpagtet sit Hus med Forretning i 10 Aar til J. Pedersen, Esbjerg. Den aarlige Leje er 400 Kr. Pedersen skal overtage Varelageret til Fakturapris.

Annonce bragt i bl.a. Lemvig Folkeblad den 7. maj 1907.

Bortforpagtet Forretning.

Manufakturhandler Olsen, Troldhede, har bortforpagtet sit Hus med Forretning i 10 Aar til J. Pedersen, Esbjerg. Den aarlige Leje er 400 Kr. Pedersen skal overtage Varelageret til Fakturapris.

Som en følge af bortforpagtningen, blev der på begæring af manufakturhandler Ole Mathias Olesen tirsdag den 28. maj 1907 om formiddagen kl. 11 afholdt auktion over hans varelager på adressen i Troldhede. I en udgave af Herning Avis kunne man læse hvilke varer, der var tilgængelige for køb:

Auktion

Tirsdag den 28. ds. [juni 1907] Form. Kl. 11, bliver if. Begæring af Manufakturhandler O.M. Olesen i Troldhede, paa Grund af Forretningens Ophævelse, afholdt offentlig Auktion paa has Bopæl over Resten af hans Varelager, hvoraf fremhæves:

Lærred, Bomuldstøj, Kjoletøjer, Sirts, Dowlas[26] færdigsyede Herreklædninger m.m. Som Appendiks bortsælges forskellige Kolonialvarer, et Parti Herre- og Damefodtøj.

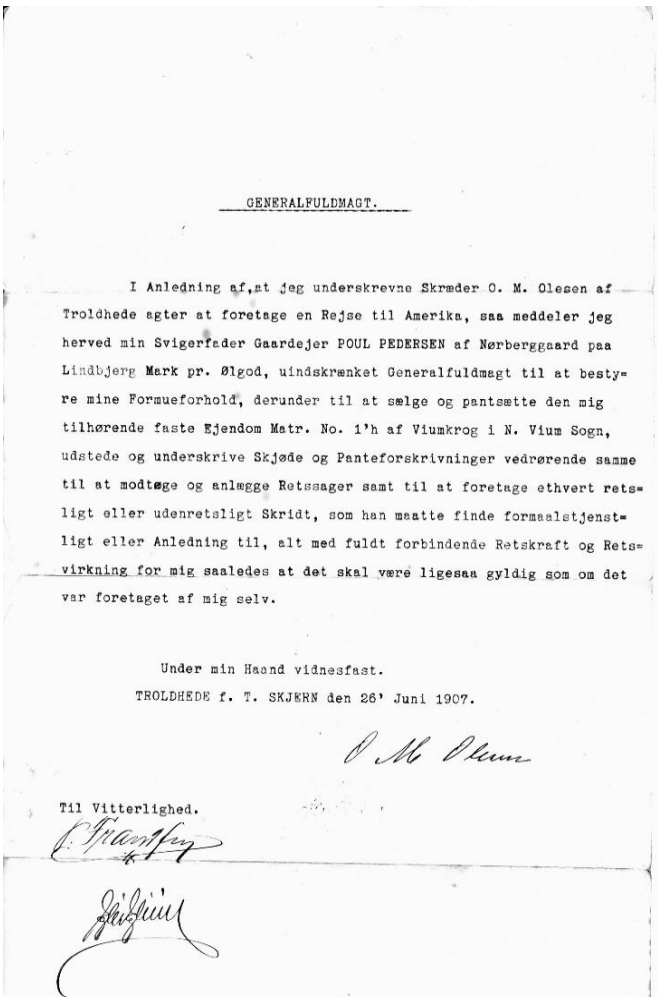
Bølling-Nørre Herreders Kontor, den 17. Maj 1907. Chr. Schytte, kst.

Efter auktionen rejste Ole Mathias Olesen igen til USA på et længere ophold på 3½ år fra 27. juni 1907 til 20. december 1910.

[26] Dowlas, (efter byen *Daoulas* i Bretagne, Frankrig), tætslået bomuldslagenlærred. Kilde: Mogens Birger Møller i *Den Store Danske* på lex.dk.

Generalfuldmagt

Før afrejsen udstedte han en generalfuldmagt til sin svigerfar Poul Pedersen samt et skadesløsbrev[27].

GENERALFULDMAGT.

I Anledning af, at jeg underskrevne Skrædder O. M. Olesen af Troldhede agter at foretage en Rejse til Amerika, saa meddeler jeg herved min Svigerfader Gaardejer POUL PEDERSEN af Nørberggaard paa Lindbjerg Mark pr. Ølgod, uindskrænket Generalfuldmagt til at bestyre mine Formueforhold, derunder til at sælge og pantsætte den mig tilhørende faste Ejendom Matr. No. 1'h af Viumkrog i N. Vium Sogn, udstede og underskrive Skjøde og Panteforskrivninger vedrørende samme til at modtage og anlægge Retssager samt til at foretage ethvert retsligt eller udenretsligt Skridt, som han maatte finde formaalstjenstligt eller Anledning til, alt med fuldt forbindende Retskraft og Retsvirkning for mig saaledes at det skal være ligesaa gyldig som om det var foretaget af mig selv.

Under min Haand vidnesfast.
TROLDHEDE f. T. SKJERN den 26' Juni 1907.

O M Olesen

Til Vitterlighed.

I Anledning af, at jeg underskrevne Skrædder O.M. Olesen af Troldhede agter at foretage en Rejse til Amerika, saa meddeler jeg herved min Svigerfader Gaardejer Poul Pedersen af Nørberggaard paa Lindbjerg Mark pr. Ølgod, uindskrænket Generalfuldmagt til at bestyrer mine Formueforhold, derunder til at sælge og pantsætte den mig tilhørende faste Ejendom Matr. nr. 1h af Viumkrog i N. Vium Sogn, udstede og underskrive Skjøde og Panteforskrivninger vedrørende samme til at modtage og anlægge Retssager samt til at foretage ethvert retsligt eller udenretsligt Skridt, som han maatte finde formaalstjenstligt eller Anledning til, alt med fuldt forbindende Retskraft og Retsvirkning for mig saaledes at det skal være ligesaa gyldig som om det var foretaget af mig selv. - Under min Haand vidnefast.

Troldhede f.T. Skjern den 26. Juni 1907. O.M. Olesen

Skadesløsbrevet af 17. juni 1903 til Ole Mathias Olesens bror Jens Olesen og svigerfaren Poul Pedersen, Lindbjerg lød på kr. 2.400[28]. Ejendommen i Troldhede blev imidlertid ikke solgt i denne forbindelse, hvorfor formålet med skadesløsbrevet formentligt har tjent som sikkerhed for midler til Ole Mathias Olesens forestående længerevarende ophold i USA.

I den mellemliggende periode udlejede Olesen formentlig forretningen, indtil ejendommen flere år senere blev solgt.

Køberen af ejendommen matr.nr. 1h af ejerlavet Viumkrog var genboen gæstgiver Chr. Christensen, som ejede Hotel Troldhøj.

Skødet på handlen var blevet underskrevet den 13. juni 1903, men blev først tinglyst den 25. april 1918.

På dette tidspunkt havde Ole Mathias Olesen været skræddermester i Skarrild siden hjemkomsten fra opholdet i USA, som varede 3½ år fra 27. juni 1907 til 20. december 1910.

[27] Pantebrev som giver sikkerhed for hvad udstederen måtte komme til at skylde panthaveren. Kilde: Ordnet.dk
[28] Kr. 2.400 i 1903 ville i 2025 ifølge Danmarks Statistiks Forbrugerprisindeks svare til ca. kr. 175.000.

Abelone uddannede sig som jordemoder.

Mens han var i USA uddannede Abelone Marie Olesen sig som jordemoder. Hun dimitterede fra *Den Kongelige Fødselsstiftelse* og fik sin bestalling som jordemoder den 2. september 1909 [29].

Abelone Marie Olesen var i en kort periode fra 1. november 1909 konstitueret distriktsjordemoder i Sunds, inden hun den 1. januar 1921 blev fast tilknyttet som distriktsjordemoder i Skarrild, og fungerede der i tretten år frem til 1923.

Amtsrådet var den 3. januar 1910 til stede i Jordemoderboligen på Hveddevej i Skarrild for at overdrage boligen til Abelone Marie Olesen.

Ved samme lejlighed fik hun overdraget jordemodertasken med indhold, som blev omhyggeligt beskrevet i overdragelsesdokumentet:

"*… en god Lædertaske med de til Bestillingen hørende Genstande med de til Bestillingen hørende Instrumenter*", som bestod af: *1 Sprøjte, 6 Flasker, Sølvkateter, 1 Saks, 1 Baandmaal, 1 Vægt, 1 Kopsalteapparat i god Stand samt en Fødselsleje i Trækasse overlades til den tiltrædende Jordemoder*.".

Hjemkommet fra USA i slutningen af 1910.

Efter et længere ophold i USA var Ole Mathias Olesen tilbage i Skarrild den 20. december 1910. Han etablerede sig som skræddermester i Jordemoderboligen på Hveddevej i Skarrild hos sin hustru og børnene. Kort efter hjemkomsten havde han følgende annonce i Herning Folkeblad den 19. januar 1911, og gengives inkl. transskriberet tekst i rammen.

Undertegnede har Dags Dato begyndt
en Skræddерforretning
i Skarrild
Jordemoderbolig og anbefaler sig til Omegnens ærede Beboere med alt til Faget henhørende til billige Priser mod kontant.
Et stort Udvalg i **Prøver af Klædevarer** forefindes.
Skarrild, 18. Jan. 1911.
Ærb.
339 O. M. Olesen.

*Undertegnede har Dags Dato begyndt en Skræddерforretning i Skarrild Jordemoderbolig og anbefaler sig til Omegnens ærede Beboere med alt til Faget henhørende til **billige Priser mod kontant**. Et stort Udvalg i Prøver af Klædevarer forefindes.*

Skarrild, 18. Jan. 1911. Ærb. O.M. Olesen.

Pistolen i skuffen.

I en dialog med lokalhistoriker Erik Degn, Skarrild fik jeg oplyst, at han fra den nu afdøde Christian Bundgaard i Skarrild havde fået fortalt, at Ole Mathias Olesen havde en pistol med hjem fra sit længerevarende ophold i USA, og at pistolen lå i en skuffe i deres bord.

Da en kunde en gang sagde til Ole Mathias Olesen, at han vel kunne tage sit skræddertøj med hjem og betale senere, åbnede Ole Mathias Olesen skuffen lige så stille men indholdet synligt for kunden og sagde, at "der altså skulle betales først". Herefter var der ikke mere diskussion om den sag!

Kunden havde åbenbart ikke læst og forstået hele førnævnte annonce i *Herning Folkeblad* den 18. januar 1911 – og slet ikke noten om:

"***billige Priser mod kontant***".

[29] Alfabetisk oversigt over jordemødre fra Ribe Amt med fundne oplysninger og angivelse af kilder. Samlet af Magne Juhl (version 19.2.2018 med senere ændringer). Fødselsstiftelsen i København blev i 1910 underlagt til det nye Rigshospital. Uddannelsen var praktisk orienteret og varede typisk 6-12 måneder. (Kilde: Lex.dk)

Idyl i dagligstuen i Jordemoderboligen anno 1911.

Fra venstre er det hustru og jordemoder Abelone Marie Olesen, sønnen Arne Clarence Christian Olesen, skræddermester Ole Mathias Olesen, Olga Kirstine Olesen og Klara Elise Vilhelmine Olesen samt tjenestepigen Kirstine Eskildsen, som dog forlod stillingen ved udgangen af juli 1911.

Abelone Marie Olesen havde derfor en annonce i Herning Folkeblad allerede den 16. maj 1911, hvor hun søgte efter en afløser til "indvendig gerning" fra den 1. august 1911.

Link til billedet på arkiv.dk - https://arkiv.dk/vis/2581914

En ansøgning til sognerådet om telefonabonnement.

I februar 1912 søgte distriktsjordemoder Abelone Marie Olesen sognerådet i Skarrild om et årligt bidrag til telefonabonnement. Her følger en afskrift af referatet fra sognerådets behandling af sagen, som den blev gengivet i den lokale avis:

> Formanden mente, at der måtte tages hensyn til, om vedkommende havde et udstrakt distrikt, og på spørgsmålet om Skarrild Sogneråd ville give noget et tilskud, var der flere synspunkter.
>
> - Sjørvad: Det tror jeg ikke.
> - Rislev: Amtet kan jo give det halve.
> - Andrup: Foreslog 25 Kr.
> - Rislev: Ønsker faste regler for tilskud. Vi kan jo gøre det afhængig af, om Kommunen giver tilskud.
>
> Formanden: *Hvis vedkommende vil betale resten selv, bør hun ikke afskæres herfra. Vi bør give tilskuddet uanset hvorledes resten af beløbet tilvejebringes*. - Bevilgedes 25 Kr.

Herefter behandlede sognerådet et andragende fra bestyrelsen for Ringkøbing Amts Jordemoderforening, om der kunne bevilges distriktsjordemødrene - såvel på landet som i købstæderne - et dyrtidstillæg på 100 kr. årligt for årene 1912-13.

> Formanden: Det forekommer mig, de begynder at komme noget højt op. Skal vi bevilge 50 Kr.?
>
> Og det blev man således hurtigt enige om at bevilge.

Ægtepagt mellem Abelone og Ole Mathias.

Ole Mathias og Abelone indgik i 1913 en ægtepagt[30]. Begrundelsen herfor kan formentlig ses som en følge af, at Abelone nu havde en selvstændig stilling som distriktsjordemoder og formentlig havde et ønske om, at sikre sine indtjente midler ved et eventuelt ægteskabsophør.

Datteren Olga Kirstine blev konfirmeret i Assing Kirke den 29. marts 1914, og var da tjenestepige hos møller Ole Madsen i Assing Mølleby.

Ole Mathias Olesen var i januar 1916 kommet tilbage fra USA og flyttede ind hos sin familie, som ved folketællingen den 1. februar samme år boede i jordemoderboligen på Hveddevej 12 i Skarrild.

Herfra fortsatte han sin skrædderforretning. Abelone var nu 38 år og stadig jordemoder i Skarrild, og alle børnene boede endnu hjemme hos forældrene. Det fremgik endvidere af folketællingen, at Ole Mathias året forinden havde haft en indkomst på kr. 1.600, og en formue på kr. 2.000[31].

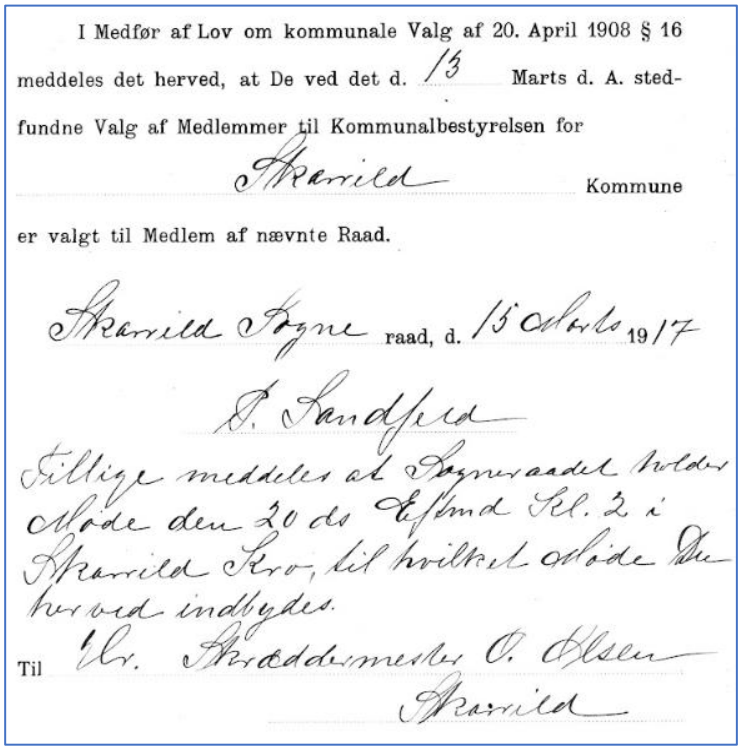
---

[30] En ægtepagt gav gifte kvinder bedre kontrol over egne aktiver og særskilt formue. som er en juridisk bindende aftale mellem ægtefæller og indgås, hvis parret ikke ønsker at have almindeligt formuefællesskab og som beskriver fordelingen af formuen. *Kilde: Herninghistorie.dk*.

[31] Formuen på kr. 2.000 ville svare til 166.860,00 DKK i år 2025 iflg. *Inflationsberegner.dk*

Sognerådsvalget i Skarrild 1917.

Ved sognerådsvalget[32] i Skarrild den 13. marts 1917 var såvel Abelone Marie Olesen som Ole Mathias Olesen opstillede kandidater. Abelone Marie Olesen var opstillet for Socialdemokratiet på liste A (S), og blev valgt til *Hjælpekassen*[33] med 76 stemmer.

I Medfør af Lov om kommunale Valg af 20. April 1908 § 16 meddeles det herved, at De ved det d. 13 Marts d. A. stedfundne Valg af Medlemmer til Kommunalbestyrelsen for Skarrild Kommune er valgt til Medlem af nævnte Raad.

Skarrild Sogne raad, d. 15 Marts 1917

P. Sandfeld

Tillige meddeles at Sogneraadet holder Møde den 20 ds Eftmd Kl. 2 i Skarrild Kro, til hvilket Møde De herved indbydes.

Til Hr. Skraddermester O. Olsen Skarrild

Ole Mathias Olesen var opstillet til Sognerådet for de konservative på liste C, og blev valgt som nr. to af de fire opstillede kandidater.

Han modtog denne bekræftelsesskrivelse fra Skarrild Kommune underskrevet af P. Sandfeld, hvori Ole Mathias Olesen samtidigt blev inviteret til sognerådets første møde den 20. marts kl. 2 i Skarrild Kro.

Sønnen Arne Clarence Kristian Olesen tjente ved sin konfirmation den 30. september 1917 på Søndergaard i Skarrild hos enken Karen Søndergaard.

Datteren Klara Elise Vilhelmine Olesen blevet konfirmeret i Karstoft Kirke den 6. april 1919.

[32] Sognerådene afløstes ved kommunalreformen i 1970 af kommunalbestyrelsen, hvor "sognerådsformand" udgik som begreb og afløstes af titlen som borgmester.

[33] Institution der havde til formål at yde hjælp til økonomisk svagt stillede personer almindelig udbredt i danske kommuner indtil socialreformen af 1933. *Kilde: Ordnet.dk*

Skilsmisse og Abelone Marie i nyt ægteskab

Som tidligere nævnt solgte Ole Mathias Olesen først sin ejendom i Troldhede den 13. februar 1918. De frie midler han derved havde skaffet sig, investerede han nu i en matrikel som lå overfor Skarrild Kro på matr.nr.6o, i ejerlavet Nørrelandet og beliggende Hovedgaden 23, Skarrild. Olesen indrykkede en annonce i Herning Folkeblad den 10. september 1919:

Skarrild Skrædder- og Barberforretning er i Dag flyttet til mit nyopførte Hus overfor Kroen.

Skarrild, den 10. September 1919 - O.M. Olesen

Skødet på handlen blev endeligt tinglyst den 2. marts 1920, efter at udstykningen af matriklen var faldet på plads den 21. februar 1920. Sælgeren var Knud Christian Christensen. Her følger en afskrift af skødet:

> *Retsdagen den 6. marts 1920*
>
> *Underskrevne Knud Chr. Christensen[34], Skarrild, sælger, skøder og endelig overdrager herved til Skræddermester O.M. Olesen samme Steds den mig tilhørende Ejendomsparcel i Skarrild Sogn Matr. No. 6o Nørrelandet, hartkorn ¾ Album med Anpart Konge- og Kirketiende samt øvrig rette Tilliggende og Tilhørende saaledes som Parcellen er fraskilt Matr. No. 6l [6L] ved Ministeriets Resol. af 21. Februar 1920. Det skal respekteres at Parcellen i Forening med Stamejendommen er behæftet med en Vejservitut og Vedtægter for Sdr. Felding, Assing, Skarrild Mergelselskab. – Og da Køberen har berigtiget den akkorderede Købesum 600 Kr., saa skal den fornævnte Parcel herefter tilhøre ham med de samme Herligheder og Rettigheder, Pligter og Byrder, hvormed den hidtil har tilhørt mig under mit Hjemmelansvar efter Loven. Det attesteres paa Tro og Love at Købesummen er Parcellens virkelige Værdi.*
>
> *Pt. Herning, den 2. Marts 1920. Knud Chr. Christensen – O.M. Olesen.*
>
> *Til Vitterlighed: O.F. Dejgaard, M. Nis-Hansen*
>
> *Ved Skrivelse af 21-2-1920 har Landbrugsministeriet approberet Skyldsætningen af fornævnte Parcel Matr. No. 6o Nørrelandet, Skarrild Sogn af Hartkorn ¾ Alb.[35] Skatterne af fornævnte Ejendom, der i Forening med Matr.nr. 6 l*

Der foreligger ingen data for perioden fra marts 1917 frem til den næste folketælling for Skarrild sogn, som fandt sted den 1. februar 1921, med undtagelse af en annonce i Jyllands-Posten den 16. juni 1920, hvor Ole Mathias Olsen søgte:

En Skræddersvend til Jakker og en Dame til Benklæder og Veste kan straks

faa stadigt Arbejde. Betaling efter Priskurant. – O.M. Olesen, Skarrild, Kibæk St.

Af selve folketællingen den 1. februar1921 fremgik det, at Abelone Olesen og døtrene Olga Kirstine og Klara Elise Vilhelmine var ankommet fra Ilskov til Skarrild på et ikke nærmere angivet tidspunkt. Den ældste datter Olga Kirstine Olesen, som nu var 21 år, var i samme folketælling opført som sygeplejerske, og blev senere jordemoder som sin mor.

---

[34] Knud Chr. Christensen blev født 31. juli 1876 i Skarrild. Han var søn af husmand Lars Christensen og hustru Ane Kathrine Karoline Lorentzen af Pinvig mark, Skarrild sogn. Han var enkemand efter Ane Emborg, og døde 22. marts 1965 i Brande i en alder af 88 år.

[35] **Album** er et gammelt rummål svarende til 1/12 skæppe (= ca 0,00145 m³ = 1,45 l). Eller en trediedel af et Fjerdingkar (rummål). Enheden blev officielt afskaffet i 1907. En album var tillige et mål for jordbeskatning og er 1/96 af en tønde hartkorn.

Husbestyrerinder overtog pladsen efter Abelone Marie.

Den 17. august 1923 havde Ole Mathias Olesen denne annonce i Herning Folkeblad:

> *Husbestyrerinde kan paa Grund af Sygdom faa en let Plads straks eller senere hos Skrædder O.M. Olesen, Skarrild pr. Kibæk*

Ole Mathias Olesen var anført som "*separeret skræddermester*", og havde en svensk husbestyrerinde ansat. Ingrid Gustavsen var født den 13. maj 1870 i Sverige. Hun ankom til København den 1. maj 1910 og boede i følge *Politiet Registerblade* da på adressen Læssøesgade 8A, København. Ved folketællingen den 1. februar 1916 var hun 45 år, single og malkepige i Frydendal, Tuse i Holbæk Amt. Som 50-årig kom hun til Skarrild i 1920 fra Udbyneder, Gjerlev Herred i Randers Amt. Hun var opført i folketællingen den 1. februar 1921 i Skarrild som husbestyrerinden hos Ole Mathias Olesen.

Abelone Marie borgerligt viet på Herning Rådhus.

Carl Martin Jensen og Abelone Marie Jensen

Arkiv.dk – Lokalhistorisk Arkiv, Herning

Den 2. november 1923 udstedte giftefogeden og sognefogeden Niels Skærbæk, Skarrild en bevislighedsattest forud for den borgerlige vielse på Herning Rådhus med Carl Martin Jensen[36] fra Sunds. Abelone Marie Jensen, som nu var hendes nye navn, fungerede nu som distriktsjordemoder siden tiltrædelsen som fandt sted den 15. november 1923, hvor Ringkøbing Amtsråd udnævnte hende til distriktsjordemoder i Sunds.

Vielsen på Herning Rådhus blev forestået af borgmester Helge Kampmann, Herning[37] den 20. november 1923.

Datteren Klara Elise Vilhelmine Olesen var som 17-årig rejst fra Kibæk til København den 1. november 1922, hvor hun flyttede ind på adressen Gammel Jernbanevej 1, 2. sal.[38] Den 8. november 1923 rejste hun hjem til Skarrild fra København for at deltage i moderens forestående vielse den 20. november 1923 med Carl Martin Jensen.

Ved folketællingen den 5. november 1925 boede Abelone og Carl Martin Jensen i Sunds, hvor Abelone var distriktsjordemoder og Carl Martin Jensen modtog invaliderenter.

Det var netop også på dette tidspunkt, at ægteskabslovene reformeret. Den danske Rigsdag havde året forinden vedtaget "*Lov om Ægteskabets Indgaaelse og Opløsning*", og i 1925 fulgte "*Lov om Ægteskabets Retsvirkninger*". Hundrede år senere kunne man den 12. juni 2026 i *Kristeligt Dagblad*

---

[36] Carl Martin var søn af Christen Jensen og Else Marie Pedersen i Tjørring. Han blev hjemmedøbt den 1. november samme år og fremstillet i kirken den 17. december samme år. Han var ved FT 01-02-1916 i Timring på gården Bjerregaard hos Jens Chr. Jensen var han ugift. Endvidere fremgik det af folketællingen, at hans arbejdsevne var forringet på grund af tuberkulose.

[37] Helge Jensen Kampmann, borgmester i Herning fra 1921-1946. Helge blev født i Snejbjerg sogn 13. september 1879. Søn af kirkesanger og lærer Niels Kampmann Jensen i Snejbjerg Skole og hustru Ane Kirstine Marie Mortensen. Helge Kampmann var gift med Hansine og døde på De gamles Hjems sygeafdeling i Herning den 27. september 1963 og blev begravet på Herning Kirkegård den 1. oktober 1963. Kampmannsgade i Herning blev opkaldt efter ham.

[38] Kilde: Politiets Registerblade.

læse en artikel af Josephine Schnohr med en kommentar af dr.phil. Bente Rosenbeck, Københavns Universitet:

> *Ved indgangen til det 20. århundrede måtte politikere og jurister erkende, at der var et udbredt behov for at reformere ægteskabslovene. Samtidigt rørte de aktive kvinde-organisationer på sig for at sikre bedre rettigheder for ægteskabets svage part, nemlig kvinden, forklarer Bente Rosenbeck.*

Klare Elise uddannede sig som sygeplejerske.

Af folketællingen den 5. november 1925 fremgik det, at **Klara Elise Vilhelmine Olesen** den 20. november 1923 var blevet sygeplejeelev på Brande Sygehus. Herefter var hun ved de følgende folketællinger i henholdsvis 1930 og 1940 ansat som sygeplejerske ved Østbirk Sygehus og boede på Vestergade 25, 1. sal i Hadsund.

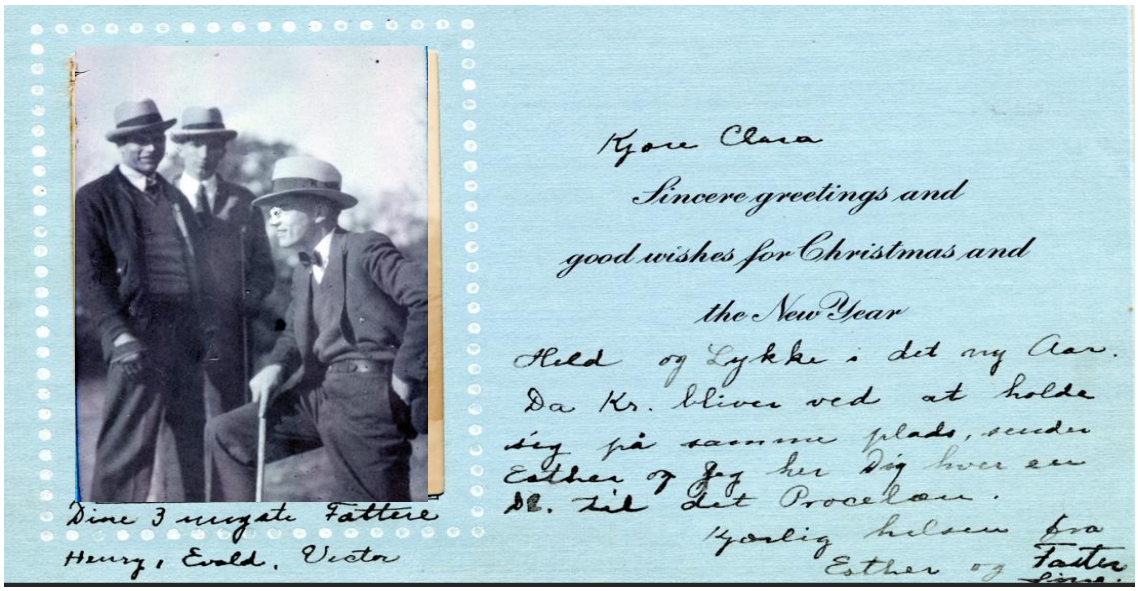
Painting of *Belgenland* in 1931 by Alfred J Jansen

Abelone og Ole Mathias Olesens eneste søn **Arne Clarence Christian Olesen**, rejste som tyveårig i marts 1924 med skibet "*Belgenland*" fra Southampton i England til New York i USA i en ikke nærmere angivet periode.

Her opholdt han sig hos sin faster Sine og sin onkel Jens Peder Pedersen, som var slægtning til Arnes mor, Abelone Marie Olesen, født Pedersen.

Et interessant postkort fra faster Sine.

I Ole Mathias Olesens privatarkiv hos Skarrild Lokalarkiv lå dette interessante postkort, som var sendt til Klara Elise Vilhelmine Olesen fra Ester og faster Sine (Nielsine) den 21. juni 1935.

Kære Clara. Held og Lykke i det nye Aar. Da Kr. bliver ved at holde sig på samme plads, sender Ester og Jeg her Dig hver en dollar til det Porcelæn. Kjærlig hilsen fra Esther og Faster Sine. Tekst under fotoet: Dine 3 yngste Fættere: Henry, Evald, Victor.

Postkortet var stilet til niecen Clara (Klara Elisa Vilhelmine Olesen).

Afsenderen var Ole Mathias Olesens søster Nielsine Christiane Olesen (Faster Sine). Hun blev født den 19. marts 1869 i Esbøl, Sdr. Vium Sogn, og udvandrede i 1890 til USA som 21-årig.

Hun blev i USA gift med den ti år ældre Jens Peder Pedersen, f. 25. november 1859. Han døde den 20. juni 1952 i staten Iowa i USA.

Faster Sine

Nielsine Christiane Olesen.

Pasfotoansøgning 1924.

Nielsine og Jens Peder Pedersen fik sammen otte børn, mens de boede i Clark County, Wisconsin:

1. Signe Pedersen, f. 5. marts 1894 i Withee, Clark, Wisconsin – død 20. februar 1976 i Williamsburg, Virginia, USA. Hun blev gift i 1925 med Arthur Andrew Rowland, og fik hans efternavn herefter. Arthur Andrew gjorde bl.a. militærtjeneste James City County, Virginia mellem 1917 og 1918 samt i St. Louis, Missouri i 1919, og igen 1942 i *Norge*[39] i James City County. Han døde 2. november 1988 i Virginia, 12 år efter sin hustru. Deres gravsten er vist på næste side.
2. Helga Pedersen, f. november 1897 i Wisconsin. Fra 1910 bopæl i Hixon, Clark i Wisconsin.
3. Astrid Pedersen, f. 1901 i Wisconsin – ingen yderligere oplysninger.
4. Einer Pedersen, f. 1902 i Withee i Wisconsin. Fra 1910 bopæl i Hixon, Clark i Wisconsin. Han døde den 7. juli 1989
5. Hartvig Pedersen, f. 1905 i Wisconsin, gift den 10. september 1931 med Effie M. Christensen i James City County, Virginia. I 1920 var de i Longwood, Clark, Wisconsin
6. Ewald Pedersen*, f. 1907 i Wisconsin og boede der også i 1920.
7. Henry Pedersen*, f. 1908 i Wisconsin og boede der også i 1920.
8. Victor Petersen* f. 1911 i Wisconsin. og boede der også i 1920.

* De tre yngste fætre, som er nævnt i postkortet på forrige side.

Gravsten: Faster Sine [Signa P.] 1894-1976 og hendes anden mand Arthur Andrew Rowland. 1892-1988.

[39] Grundlagt af norske og skandinaviske indvandrere i begyndelsen af 1900-tallet (Kilde: Wikipedia).

Husbestyrerinder

Den 16. september 1925 havde Olesen denne annonce i avisen, som giver et indblik i hans sortiment:

Alle Priser nedsat - indtil 30 Kr. paa et Sæt Tøj eller Overfrakke. Tøj modtages til Forarbejdning til billige Priser. Arbejdsbenklæder, blaa Maskinjakker og Skjorter sælges billig. - O.M. Olesen.

Ved folketælling den 5. november 1925 var Ole Mathias Olesen opført som fraskilt. Han havde en husbestyrerinde Agnete Laugette[40] Laustsen ansat. Hun var 39 år og født den 6. marts 1886 i Dyreby i Henne Sogn, Ribe Amt, og blev hjemmedøbt 10. marts 1886 og fremstillet i Henne kirke den 16. maj 1886. Hendes forældre var husmand Hans Laustsen og hustru Ane Bolette Sofie Pedersen i Dyreby. Ved folketællingen den 5. november 1940 boede Laugette alene på adressen Sjællandsgade 14 st. i Esbjerg, og havde titel af husbestyrer. Det var endvidere noteret, at Laugette modtog invalide rente[41].

Ved folketællingen fem år senere den 5. november 1930 havde Ole Mathias Olesen husbestyrerinden Elly Marie Kjær ansat.

Hun var født den 12. december 1908 i Olling i Assing Sogn, og datter af husmand Kristen Kjær og hustru Ane Ibsen på 46 år i Olling, og døbt i hjemmet og fremstillet i Assing Kirke den 31. januar 1909.

Elly Marie Kjær – Foto: Lokalhistorisk Arkiv, Herning på Arkiv.dk

Datteren Olga Kirstine Olesen blev kun 30 år.

Olga Kirstine Olesen var uddannet som jordemoder ligesom sin mor. Olga Kirstine blev imidlertid ramt af sygdom, og måtte den 6. januar 1926 indrykke denne en annonce i Herning Avis:

Under min Sygdom varetages min Praksis af min Moder Distriktsjordemoder i Sunds,

Fru Jensen, som bor i min Lejlighed i Søndergade 30, 1. Sal, Telefon 668.

Olga Olesen, Jordemoder.

Fire år senere døde Olga Kirstine Olesen kun 30 år gammel den 11. december 1930 i Sunds, hvor hun den sidste tid boede hos sin mor Abelone Marie Olesen og hendes mand Carl Martin Jensen. Olga Kirstine blev begravet på Herning Kirkegård den 15. december 1930, og var ved sin død ugift og jordemoder ligesom sin mor. Ved sin død havde Olga Kirstine adresse på Bryggergade 9 i Herning.

[40] Pigenavnet *Laugette* er og var ganske sjælden i Danmark. En henvendelse til Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab ved Københavns Universitet bekræftede, at det kun er set i Ribe Amt i 1700- og 1800-tallet, og kun i meget få tilfælde. I 1880-folketællingen fandtes der to navnebærer, og i 1901 folketællingen fandtes der seks navnebærere. Anno 2025 fandtes der ingen med det fransk inspirerede drengenavn. Endelsen ”-*ette*” var en tilføjelse til drengenavnet Lauge.

[41] Svarer til begrebet førtidspension.

Abelone Marie døde i Sunds i 1935.

Abelone Marie Jensen, tidl. Olesen. Skarrild Lokalarkiv på Arkiv.dk

Abelone Marie Jensen blev 57½ år gammel. Hun døde den 12. april 1935 i Sunds og blev begravet under stor deltagelse på Herning Kirkegård skærtorsdag den 18. april 1935, hvilket også blev omtalt i tidsskriftet *Jordemoderen 1935* side 125.".

Hun fik knap tolv år sammen med sin anden mand, Carl Martin Jensen. Han døde femten år senere den 23. juli 1950, og var da forhenværende urmager og boede på De Gamles Hjem i Sunds. Han var født i Tjørring Sogn den 29. oktober 1871, som søn af husmand Christen Jensen og hustru Else Marie f. Pedersen.

Abelone Maria Jensen skrev formentlig flere artikler, men her skal nævnes to af hendes faglige artikler, som blev publiceret i tidsskriftet *Jordemoderen*, og som understregede hendes faglige kompetencer:

- Artikel af distriktsjordemoder A. Jensen i Sunds af 22.10.1929 *om to fødsler med dødsfald* i tidsskriftet *Jordemoderen* 1930 side 18-19.

- Artikel o*m to fødsler, skråleje og snævert bækken med blødning* i samme tidsskrift årgang 1935 side 125.

Faster Abelone Marie Olesen

Ole Mathias Olesens ældste søster, Abelone Marie Olesen (faster Lone) blev født den 5. marts 1863, og havde pudsigt nok samme navn som Ole Mathias' senere hustru. Af faster Lones skudsmålsbog[42] fremgik det, at hun var udskrevet fra Esbøl skole den 4. april 1877 med karakteren UG (Udmærket Godt) for kundskab, og at hendes opførsel var "fredelig og værdig".

Hun kom i 1898 fra Ry Stationsby til Værløse Seminarieskolen som seminarielærer, hvor hun også var ved folketællingen den 1. februar 1901. Ved de følgende folketællinger i hhv. 1916 og 1921 var hun fortsat ugift og ansat ved Øvelsesskolen på Jonstrup Seminarium. Ved folketællingen den 5. november 1930 var hun anført som husmor og pensioneret lærerinde hos familien Frands Møller og hustru samt tre børn i alderen 13 til 16 år på Viby Mark i Viby sogn, Ning Herred i Aarhus Amt.

Abelones faste bopæl var i Gammel Rye, Ry Stationsby i Dover Sogn i Hjelmslev Herred, Skanderborg Amt. Ifølge dødsattesten døde hun den 22. november 1936 af hjertesvækkelse og blev begravet på Ry Kirkegård den 27. november 1936. Hun blev 73 år gammel.

Ole Mathias Olesen i 1940'erne.

Ole Mathias Olesen udstykkede et areal på 340 m2 af sin grund (matr. 6o), som han den 4. oktober 1940 solgte til Skarrild Vandværk. Arealet fik matr.nr. 6v, Nørrelandet, Skarrild.

Ved folketællingen den 5. november 1940 var Ole Mathias Olesen fortsat skræddermester i Skarrild, hvor han boede alene og var *enkemand*. At han var opført som enkemand, må siges at være en tilsnigelse, da han allerede den 24. marts 1923 var blevet skilt fra Abelone Marie.

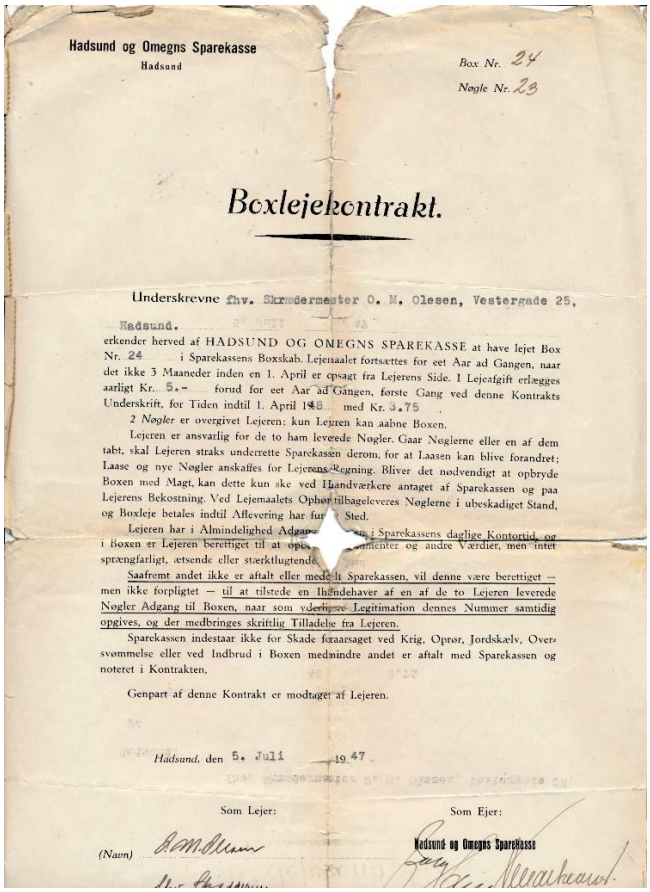
[42] Opbevaret hos Skarrild Lokalarkiv

Ole Mathias Olesen solgte sin ejendom den 23. juni 1947 til Rasmus Rasmussen[43], som fik tinglyst skøde på matriklen 6o Nørrelandet, Skarrild.

Ole Mathias Olesen døde 86 år gammel hos sin datter i Hadsund.

Efter at have solgt sin ejendom i Skarrild i 1947 flyttede Ole Mathias Olesen den 1. juli samme år til Hadsund, hvor han boede på 1.sal i Vestergade 25 hos sin datter Klara Elise Vilhelmine Olesen, hvor han opholdt sig frem til sin død den 21. oktober 1958. Ole Mathias Olesen blev 86 år gammel og blev begravet på Herning Kirkegård den 24. oktober 1958. Begravelsen blev forestået af pastor Nepper Christensen, Herning.

Ved sin ankomst til Hadsund i 1947 lejede Ole Mathias Olesen en boks i den lokale sparekasse:

Hadsund og Omegns Sparekasse
Hadsund

Box Nr. 24
Nøgle Nr. 23

Boxlejekontrakt.

Underskrevne fhv. Skrædermester O. M. Olesen, Vestergade 25, Hadsund.
erkender herved af HADSUND OG OMEGNS SPAREKASSE at have lejet Box Nr. 24 i Sparekassens Boxskab. Lejemaalet fortsættes for eet Aar ad Gangen, naar det ikke 3 Maaneder inden en 1. April er opsagt fra Lejerens Side. I Lejeafgift erlægges aarligt Kr. 5.- forud for eet Aar ad Gangen, første Gang ved denne Kontrakts Underskrift, for Tiden indtil 1. April 19[illegible] med Kr. 3.75

2 Nøgler er overgivet Lejeren; kun Lejren kan aabne Boxen.

Lejeren er ansvarlig for de to ham leverede Nøgler. Gaar Nøglerne eller en af dem tabt, skal Lejeren straks underrette Sparekassen derom, for at Laasen kan blive forandret; Laase og nye Nøgler anskaffes for Lejerens Regning. Bliver det nødvendigt at opbryde Boxen med Magt, kan dette kun ske ved Haandværkere antaget af Sparekassen og paa Lejerens Bekostning. Ved Lejemaalets Ophør tilbageleveres Nøglerne i ubeskadiget Stand, og Boxleje betales indtil Aflevering har fun[illegible] Sted.

Lejeren har i Almindelighed Adgan[illegible] i Sparekassens daglige Kontortid, og i Boxen er Lejeren berettiget til at opbe[illegible]dlenter og andre Værdier, men intet sprængfarligt, ætsende eller stærktlugtende.

Saafremt andet ikke er aftalt eller meddelt Sparekassen, vil denne være berettiget — men ikke forpligtet — til at tilstede en Ihændehaver af en af de to Lejeren leverede Nøgler Adgang til Boxen, naar som vederlagse Legitimation dennes Nummer samtidig opgives, og der medbringes skriftlig Tilladelse fra Lejeren.

Sparekassen indestaar ikke for Skade foraarsaget ved Krig, Oprør, Jordskælv, Oversvømmelse eller ved Indbrud i Boxen medmindre andet er aftalt med Sparekassen og noteret i Kontrakten.

Genpart af denne Kontrakt er modtaget af Lejeren.

Hadsund, den 5. Juli 1947

Som Lejer: (Navn) O. M. Olesen

Som Ejer: Hadsund og Omegns Sparekasse

Bokslejekontrakt af 5. juli 1947 med Hadsund og Omegns Sparekasse underskrevet af Ole Mathias Olesen.

[43] Rasmus Rasmussen blev født den 1. august 1882 i Lystrup i Vivild Sogn, Sønderhald Herred i Randers Amt, og gift med Mathilde Jensen den 5. februar 1908. Hun var fra Fruering sogn i Hjelmslev Herred i Skanderborg Amt. Ved folketællingen den 5. november 1940 havde de tre børn: Ejvind f. 4. juni 1912, Kamma f. 24. oktober 1915 i Gjessing og Hilda f. 5. oktober 1920 i Hørby, Hindsted Herred, Aalborg Amt. Her var Rasmus Rasmussen proprietær på *Rosendal*. Ved folketællingen den 5. november 1940 var Rasmussen bestyrer på matr.nr. 21a, Sønderlandet, Skarrild.

BILAG

Befolkningstal i Troldhede 1870 – 1940

Befolkningstal 1870-1940

ifl. Folketællingerne hvor ***Troldhede*** er angivet sted stednavn.

År 1870 omfattede alene gården "Viumkrog" før Troldhede by blev grundlagt.
Årene 1880-1940 omfattede alene Troldhede Stationsby - ekskl. "Viumkrog", men inkl. gæster på Gæstegivergården og Afholdshotellet.

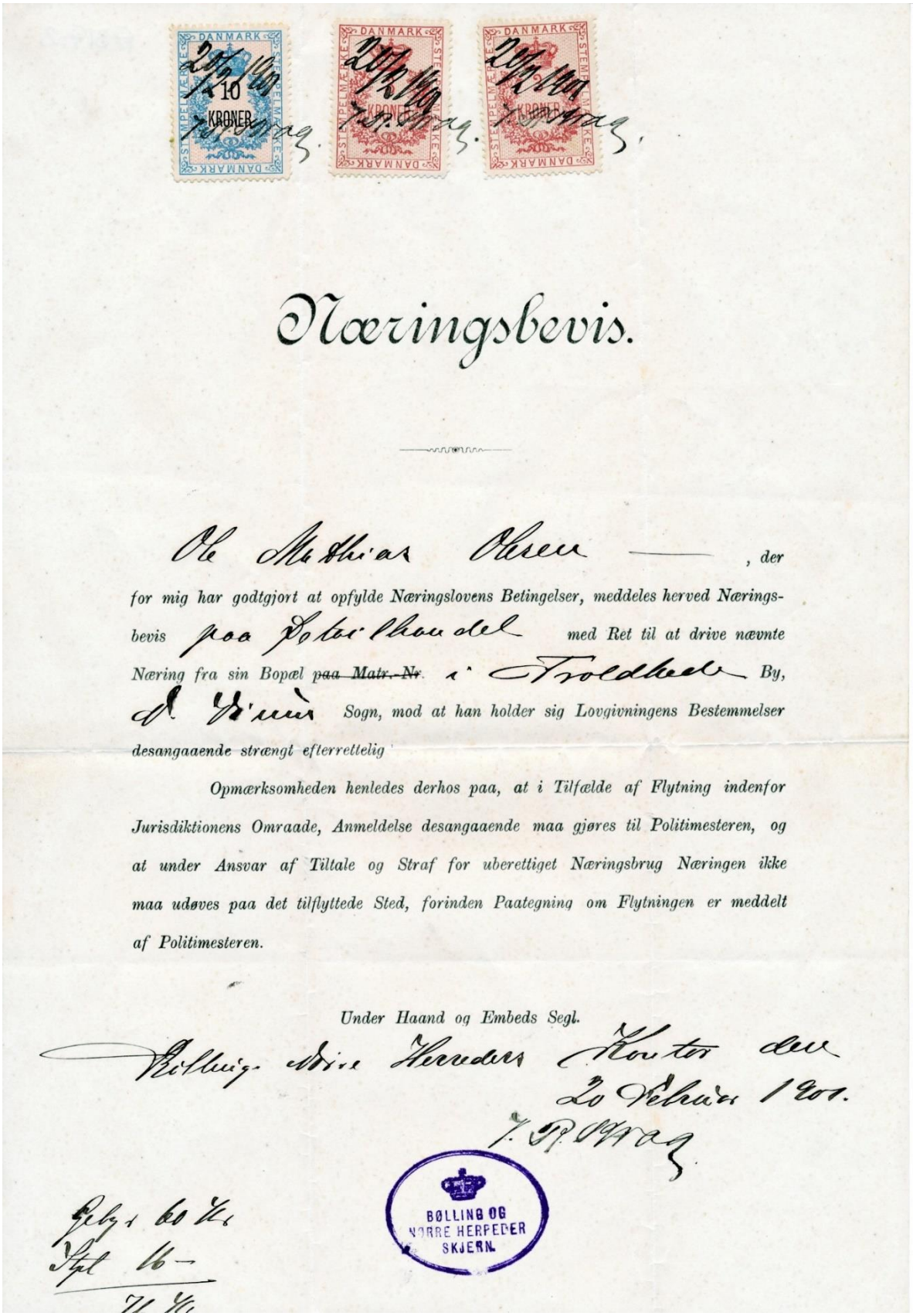
I 1921 var tallene kraftigt påvirket af brunkulslejerne ved Troldhede.

FT-år	Antal i alt	Mænd	Kvinder	*heraf børn*	*Børnepct.**
1870	*12*	*6*	*6*	*3*	25%
1880	***23***	**11**	**12**	*7*	30%
1890	***82***	**41**	**41**	*33*	40%
1901	***149***	**76**	**73**	*68*	46%
1906	***207***	**107**	**100**	*82*	40%
1911	***203***	**111**	**92**	*60*	30%
1916	***296***	**157**	**139**	*115*	39%
1921	***716***	**401**	**315**	*280*	39%
1925	***311***	**155**	**156**	*118*	38%
1930	***380***	**181**	**199**	*120*	32%
1940	***372***	**200**	**172**	*91*	24%

** Børn er medtaget hvis de i folketællingen er anført som "barn" eller "plejebarn" eller er angivet med en alder på 15 år og derunder.*

Næringsbevis

Ole Mathias Olesen fik som 28-årig sit næringsbevis på at måtte drive detailhandel i Troldhede. Det blev udstedt af Bølling Nørre Herreders Kontor den 20. februar 1900.

Næringsbevis.

Ole Mathias Olesen, der for mig har godtgjort at opfylde Næringslovens Betingelser, meddeles herved Næringsbevis paa Detail-Handel med Ret til at drive nævnte Næring fra sin Bopæl ~~paa Matr. Nr.~~ i Troldhede By, Ø. Vium Sogn, mod at han holder sig Lovgivningens Bestemmelser desangaaende strængt efterrettelig.

Opmærksomheden henledes derhos paa, at i Tilfælde af Flytning indenfor Jurisdiktionens Omraade, Anmeldelse desangaaende maa gjøres til Politimesteren, og at under Ansvar af Tiltale og Straf for uberettiget Næringsbrug Næringen ikke maa udøves paa det tilflyttede Sted, forinden Paategning om Flytningen er meddelt af Politimesteren.

Under Haand og Embeds Segl.

Bølling Nørre Herreders Kontor den 20 Februar 1900.

J. P. Mag

BØLLING OG NØRRE HERREDER SKJERN

Gebyr 60 Øre
Stpl 6—